

DELNIŠKA DRUŽBA

* je družba, ki ima osnovni kapital razdeljen na delnice in odgovarja upnikom za svoje obveznosti le s svojim premoženjem, delničarji pa za obveznosti družbe ne odgovarjajo

Osnovni kapital

* število delnic \times nominalni znesek = osnovni kapital

* nominalni znesek = vrednost delnice

* osnovni kapital na nominalni znesek se glasi v evrih

* najnižji znesek osnovnega kapitala je 25.000 €

Oblika in najnižji znesek delnic

* delnice z nominalnim zneskom:

- glasiti se morajo najmanj na 1 € ali njegov večkratnik
- delež delnice z minimalnim zneskom v osnovnem kapitalu se določa po razmerju med njenim nominalnim zneskom in zneskom osnovnega kapitala

* kosovne delnice:

- se ne glasijo na nominalni znesek
- vsaka delnica ima enak delež in pripadajoč znesek v osnovnem kapitalu
- pripadajoč znesek je znesek, ki pripada posamezni kosovni delnici in ne sme biti manjši od 1 €
- delež posamezne kosovne delnice v osnovnem kapitalu se določa glede na število kosovnih delnic

Delnice

* so vrednostni papirji, ki se glasijo na ime ali prinosnika (tisti, ki ima delnico, lahko uveljavlja pravice)

* je vrednostna listina

* iz njih izhaja vsebina članskih pravice (lastnik delnice – delničar ima določene premoženjske in upravljalvske pravice)

* delnice z enako pravico sestavljajo en razred

* sestavine:

- plašč vsebuje: oznako, razred, firmo, sedež, ime oz. prenos, vrednost, nominalno vrednost, serijsko številko, roke in kraj izplačila
- kuponška pola – izplačilo dividend
- talon (uveljavljanje nove talonske pole)

* navadne oz. redne delnice:

- pravica do udeležbe pri upravljanju družbe
- pravica do dela dobička - dividende
- pravica do deleža pri likvidaciji oz. stečaju

* prednostne delnice - zagotavljajo še prednostne pravice:

- vnaprej določenih zneskov
- pri izplačilu ob likvidaciji
- druge pravice določene s statutom
- lahko so brez oz. z omejeno glasovalno pravico

* sklep o izdaji delnic:

- sprejme skupščina oz. ustanovitelji
- plačilo delnic se opravi denarju ali v stvarnih vložkih

* imenske delnice:

- se vpišejo v delniško knjigo z imetniškovo oznako oz. z imenom in prebivališčem imetnika
- prenašajo se z indosamentom (tu je smiselna uporaba določb o menici) – ne delnico zapišemo na koga prenesemo delniško pravico
- danes se delnice vedno bolj povaljajo v nematerializirani obliki kot zapis v delniški knjigi (določba Zakona o nematerializiranih vrednostnih papirjih)
- če ima več upravičencev 1 delnico jih na skupščini predstavlja zastopnik

* lastne delnice:

- delniška družba sme izjemoma kupovati oz. pridobivati svoje lastne delnice
- nima ne glasovalnih ne delitvenih pravic

- izjema: če se preprečuje hudo neposredno škodo, če se v 1 letu ponudijo v odkup delavcem družbe, če so namenjene odpravnini, če je pridobitev neodplačana, zmanjšanje osnovnega kapitala za desetkrat,...

* potrdilo o izdanih delnicah vsebuje navedbo o številu izdanih delnic – izkazni papir ki nam daje pravico do udeležbe in glasovanja na skupščini

* začasnice se izročajo pred izdajo delnic, torej pred ustanovitvijo in so potrdila o udeležbi, ki vsebujejo enake pravice kot delnice

Simultana ustanovitev

* ustanovitelji imajo dovolj kapitala za ustanovitev in si družbi ne želijo pritegniti drugih delničarjev

* ustanovitelji sprejmejo statut in prevzamejo vse delnice

* delnice se vplačajo v denarju ali s stvarnimi vložki

* družbeniki imenujejo nadzorni svet in revizorja (opravi revizijo o ustanovitvi in izda poročilo)

* ustanovitelji izdelajo ustanovitveno poročilo

* družbo zastopnik (uprava ali upravni odbor ali prokurist) prijavi za vpis v register

Sukcesivna (postopna) ustanovitev

* ustanovitelji nimajo dovolj kapitala za ustanovitev zato želijo pritegniti delničarje, katerim se izda začasnice. Če zberejo dovolj denarja za ustanovitev se izda prave delnice.

* ustanovitelji sprejmejo statut, objavijo prospekt in prevzamejo del delnic

* prospekt:

- število in vrsta delnic
- nominalna vrednost
- cena
- število
- razred
- kraj vpogleda v statut, ustanovitveno poročilo in poročilo revizorja(ev)
- začetek in konec vpisovanja delnic
- dan prenehanja vpisnikove obveznosti
- podatki o stvarnih vložkih, skupščini, nagradah

* postopek:

- vplačila pri bankah, izdelati morajo status, poročila
- rok za vpis delnic
- prevzem vpisanih in neodplačanih zneskov
- ustanovitvena skupščina
- izvolitev organov
- revizija in poročilo
- vpis v register

Vplačilo ali izročitev stvarnih vložkov za prevzem delnic

* delničarji morajo na poziv uprave vplačati vložke, sicer plačajo zamudne obresti

* delničarjem, ki vložkov ne plačajo, se delnice odvzamejo

* vložki se ne smejo vrniti in obrestovati

* v statutu je lahko določena pogodbeni kazni ob ne vplačilu

* če je v statutu tako določeno, mora delničar odplačno ali neodplačno opraviti določene storitve

Uporaba in razdelitev dobička

- * deleži delničarjev pri dobičku se določajo v sorazmerju z nominalnimi zneski delnic
- * če je s sklepom skupščine na podlagi ZGD ali statuta tako določeno, je dobiček lahko odveden v rezerve ali ostane nerazdeljen
- * če vložki niso bili vplačani, pripada delničarjem dobiček v sorazmerju z izvršenimi plačili
- * uprava lahko v soglasju z nadzornim svetom vplača vmesno dividendo v višini največ polovice predvidenega dobička pri oblikovanju rezerv

Organi delniške družbe

* organi vodenja in nadzora so:

- uprava
- upravni odbor
- nazorni svet

* odvisno od načina vodenja:

- enotirni sistem – sistem vodenja in upravljanja – upravni odbor družbo zastopa operativno ima pa tudi funkcijo nadzora, lahko določa izvršnega direktorja
- dvotirni sistem – sistem upravljanja – uprava in nadzorni svet

* vsi odgovarjajo za svoja dejanja in morebitno škodo, ki bi jo lahko povzročili

Uprava delniške družbe

* zastopa in predstavlja družbo, jo vodi v njeno dobro, samostojno in na lastno odgovornost

* ima lahko enega (d.d. nima delnic na trgu) ali več članov oz. najmanj 3 če nima nadzornega sveta

* omejitve – k.d. in prepoved opravljanja poklicev, v upravi ne sme biti tisti, ki je storil kaznivo dejanje zoper:

- gospodarstvo
- delovno razmerje
- socialno varnost
- pravni promet
- upravljanje z družbenimi sredstvi
- naravno bogastvo
- družbeno in zasebno premoženje

* prejemki članov uprave:

- plača
- udeležba pri dobičku
- povračilo stroškov
- zavarovalne premije
- provizije

* nadzorni svet odloča o pravicah članov uprave, ki izhajajo iz delovnega razmerja:

- znižanje prejemkov
- soglasje pri opravljanju pridobitne dejavnosti

* pristojnosti in odgovornosti do skupščine

- pripravlja ukrepe iz pristojnosti skupščine
- pripravlja pogodbe in druge akte za katere je potrebno soglasje skupščine
- v 48 urah obvesti in skliče skupščino, če ugotovi, da izguba obsega polovico osnovnega kapitala

* sprejemanje odločitev in zastopanje

- vsi člani soglasno
- statut lahko določi drugačen način zastopanja in odločanja
- vsak član uprave ima en glas
- v primeru enakega števila glasov, je odločilen glas predsednika uprave, če ni v statutu drugače določeni

Razmerje uprava – nadzorni svet

* poroča o:

- načrtovani poslovni politiki in o drugih načelnih vprašanih poslovanja
- donosnosti družbe
- poteku poslov
- finančnem stanju
- o poslih ki lahko pomembno vplivajo na poslovanje družbe

* v obravnavo predloži letno poročilo

* nadzorni svet deluje kot nekakšen "delodajalec" in lahko tudi izda nezaupnico članu uprave

Nadzorni svet

* pogodno obvezni organ d.d.:

- osnovni kapital
- 500 zaposlenih
- postopna ustanovitev
- delnice družbe so na borzi
- več kot 100 imenskih delničarjev

* sestavljajo ga najmanj trije člani, ki izmed sebe izberejo predsednika

* nadzorni svet mora uprava registrirati

* član nadzornega sveta ne sme biti:

- član uprave ali nadzornega sveta v treh drugih družbah
- član uprave odvisne družbe
- oseba, ki po ZGD ne sme biti član uprave

* pristojnosti:

- nadzoruje vodenje poslov družbe (pregleduje in preverja knjige, blagajno, vrednostne papirje, zalogo blaga,...)
- lahko skliče skupščino
- statut lahko določi, da se določeni posli lahko opravijo le s soglasjem nadzornega sveta; če le-ta zavrne soglasje, lahko uprava predlaga, da o tem odloča skupščina z tričetrtinsko večino oddanih glasov

* volitve in plačilo članov:

- člane nadzornega sveta, ki zastopajo interese delničarjev voli skupščina za obdobje največ 4 let z možnostjo ponovne izvolitve
- članom se lahko s statutom in s skupščino zagotovi plačilo ali udeležbo pri dobičku
- za presojo odgovornosti in skrbnosti ravnanja se uporabljajo določbe za člane uprave

Upravni odbor

* vodi družbo in nadzoruje izvajanje njenih poslov

* zastopa in predstavlja družbo (tu je smiselna uporaba določbi, ki veljajo za upravo)

* izvršni direktorji:

- upravni odbor lahko imenuje enega ali več izvršnih direktorjev, na katere lahko prenese del svojih funkcij in pooblastil:
 - vodenje tekočih poslov
 - prijava vpisov in predložitev listin registru
 - vodenje poslovnih knjig
 - sestava letnega poročila

Skupščina delničarjev

* na skupščini d.d. delničarji uresničujejo svoje pravice v zadevah družbe

* člani uprave in nadzornega sveta se lahko udeležijo skupščine čeprav niso delničarji

* o sklicu skupščine odloči uprava, lahko pa tudi delničarji, katerih skupni delež obsega 5% osnovnega kapitala

* gradivo za skupščino pripravi uprava

* skupščina slepa o:

- delitvi dobička na predlog uprav in na podlagi mnenja nadzornega sveta
- letnem poročilu
- imenovanju in odpoklicu članov nadzornega sveta in imenovanju revizorja
- spremembah statuta

- ukrepih za povečanje in zmanjšanje kapitala
- prenehanju in statusnih spremembah družbe

* sklic:

- vsaj mesec dni pred dnem zasedanja skupščine
- objavi se dnevni red s predlogi za sprejem sklepov
- poslati je potrebno poročilo in sporočiti sklic skupščine združenjem delničarjev in finančnim organizacijam, ki so na zadnji skupščini uresničevali glasovalne pravice
- če nameravajo ugovarjati predlogom uprave in nadzornega sveta morajo v enem tednu od objave sklica poslati nasproten predlog

* odločanje:

- skupščina veljavno odloča, če so navzoči delničarji z glasovalno pravico, ki predstavljajo vsaj 15% zastopanega osnovnega kapitala
- za sprejem sklepov zadošča večina oddanih glasov, razen če statut določa višjo večino
- za spremembo statuta je potrebna kvalificirana večina – predlog sprejmejo delničarji, ki predstavljajo najmanj 75% zastopanega osnovnega kapitala
- glasovalna pravica se dobi šele s celotnim plačilom vložka
- prednostnim delničarjem se glasovalna pravica lahko izključi s soglasjem na ločeni seji
- vsak sklep skupščine potrdi notar v notarskem zapisniku – poročilo, ki je javna listina
- ničnost in izpodbojnost sklepov skupščine

* ničnost sklepov:

- napake sklica
- napake v zvezi s potrditvijo sklepov skupščine
- če sklep ni združljiv z bistvom družbe ali če je v nasprotju z ukrepi za zaščito upnikov
- če je v nasprotju z javno moralo ali javnim redom

* izpodbojnost sklepov:

- če je v nasprotju z zakonom ali statutom
- če je bil pri sprejetju sklepa kršen zakon ali statut
- vedno, kadar je kršena delničarjeva pravica do obveščenosti

Povečanje osnovnega kapitala

* z vložki za izdajo delnic:

- tričetrtinska večina
- vpis v register
- vplačilo
- prednostna pravica delničarjev

* pogojno povečanje osnovnega kapitala:

- uresničitve pravic zamenljivih obveznic
- prednostne pravice do nakupa novih delnic
- priprave na združitve družb
- uresničitve pravic delavcev za prejem novih delnic

* povečanje iz sredstev družbe – preoblikovanje rezerv in nerazdeljenega dobička osnovni kapital

Zmanjšanje osnovnega kapitala

* redno zmanjšanje – zmanjšanje minimalna zneska ali združevanje delnic

* poenostavljeno zmanjšanje – dopustno, če se sprosti rezerva, ki presega 10% po zmanjšanju potrebnega osnovnega kapitala in če ni razpoložljivega dobička zaradi:

- nižje vrednosti premoženja
- pokrivanja izgub
- prenosa sredstev rezerve

* zmanjšanje s prisilnim umikom delnic ali s pridobitvijo s strani družbe:

- statut
- sredstva
- zavarovanje za plačilo delničarjev

Prenehanje

* s potekom časa

* s sklepom skupščine (75% večina kapitala)

* če uprava ne deluje več kot 12 mesecev

* če se ugotovi ničnost vpisa

* s stečajem

* na podlagi sodne odločbe

* z združitvijo

* če se osnovni kapital zmanjša pod minimum